

NWSA-Fine Arts
ISSN: 1306-3111/1308-7290
NWSA ID: 2014.9.2.D0147

Status : Original Study
Received: September 2013
Accepted: April 2014

E-Journal of New World Sciences Academy

Ali Atıf Polat

Selçuk University, aapolat@selcuk.edu.tr, Konya-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.2.D0147>

TASARIMCILARIN DİJİTAL ORTAMDA VERİ GÖNDERME VE ARŞİVLEME YÖNTEMLERİ ÖZET

Bu araştırmada tasarım, uygulama ve üretim süreçlerinde dijital ortamdaki klasör ve dosya dizinlerinin isimlendirmeleri ile arşivleme sistemlerinde kullanılan yaygın yöntemler ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini, tasarım ve üretim ile ilgili sektörler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; Konya'da tasarım ve üretim ile ilgili sektörlerdeki 3 reklam ajansı, 2 grafik atölye, 2 matbaa, 2 ambalaj üreticisi ve 3 açık hava firmasının 12 yöneticisi ve 19 tasarımcısından oluşmuştur. Araştırmadaki veriler, 2013 yılı itibari ile beş yıldır aktif hizmet veren tasarım sektörü ile ilgili 12 firmanın tasarımcı ve yöneticilerinden oluşan 26 katılımcıya uygulanan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" değerlendirmeleri ile katılımcıların masaüstü bilgisayar donanım ve yazılımlarının incelenmesinden elde edilmiştir. Araştırma sonucunda tasarım, uygulama ve üretim süreçlerinde sektördeki tasarımcı ve yöneticilerin dijital ortamda veri gönderme ve arşivleme yöntemleri konusunda gerekli hassasiyeti göstermedikleri tespit edilmiştir. Tasarımcı ve yöneticilerin hizmet verdikleri sektörlerde uyguladıkları veri gönderme ve arşivleme yöntemlerinin riski büyük, geçici çözümler olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Masaüstü Yayıncılık, Tasarım, Grafik Tasarım, Tasarım Eğitimi, Tasarım Arşivi.

THE DATA TRANSMISSION AND ARCHIVING METHODS OF DESIGNERS IN DIGITAL MEDIA

ABSTRACT

In this research, design is discussed addressing the common methods used in the naming and archiving system of the file and folder directories in digital media during implementation and production processes. The population comprises of the sectors related to design and production. The research sample consists from the 12 managers and 19 designers in 3 advertising agencies, 2 graphic studios, 2 printing, 2 packaging producer and 3 outdoor companies take part in the sectors related to design and production. The data in the research were obtained through evaluation of the "Semi- Structured Interview Forms" applied to 26 participants consisting of the designers and managers of 12 companies which provide services related to the design sector actively for five years by year 2013, and through examination the desktop computer hardware of the participants. As a result, the research revealed that the designers and managers in the sector did not exercise due care for the data transmission and archiving methods in the digital media during design, implementation, and production processes. It was observed that the data transmission and archiving methods applied by designers and managers in the sectors where they give services were band-aid solutions with great risk.

Keywords: Desktop Publishing, Design, Graphic Design, Design Education, Design Archives.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Tasarlamak; bir düşünceyi, bir hareketi gerçekleştirmek için zihinde hazırlık yapmak [1] anlamına gelmektedir. Tasarım ise, Elizabeth Adams Hurwitz tarafından kısa ve öz olarak, "gerekli olanın araştırılması" şeklinde tanımlanmıştır [2].

Görsel bir iletişim sanatı olan grafik tasarım, reklam sektörünün ağırlıklı olarak işbirliği yaptığı uygulamalı tasarım dalı olarak tanımlanmaktadır. Grafik tasarımcı ise bir mesajı kelimeler ve imgeler aracılığı ile alıcıya doğrudan ileten kişidir. Bunu yaparken temelde iki probleme çözüm aramak durumundadır. Bunlar:

- Tasarım probleminin görsel organizasyonu,
- Mesaj oluşturmaktır[2].

Grafik tasarım, tasarımcı için bir iletişim aracı, sonsuz keşfetme, öğrenme ve çalışma sürecidir; toplum için ise bireylerin bilgiyi daha kolay kavramasını sağlamaktadır [3].

Tasarımcıların hizmet verdiği sektörlerde reklamveren, ajans ve hizmet üreticisinin profesyonelce işbirliği söz konusudur [4]. Bu üç profesyonelin işbirliği sürecinin de karşılıklı memnuniyet ile sürekliliği, yine profesyonelce yönetilebilmesi ile mümkün olabilmektedir. Tarafların sorumlulukları uluslararası reklam uygulama esasları da göz önüne alınarak, Reklamveren - Ajans Sözleşmesi ile belirli bir protokole bağlanabilir [5]. Reklamveren taleplerini, belirli bir süreç ve iş planı içerisinde, yazılı veya sözlü olarak ajansa iletir. Ajans, organizasyon yapısına göre ilgili talepleri firma içinde çözümlene ya da firma dışından tedarik etme yoluna gider. Bir ajansta reklam geliştirme süreci bayrak yarışı gibi görülebilir [6]. Reklamveren ile ajans arasında kurulan doğru iletişim üzerine ajans tarafından, reklamverenin talep ettiği hizmetler, belirlenen hizmet işbirliği protokolüne uygun olarak üretilir. Bu hizmetlerin başarısı da tasarım aşamasından üretim aşamasına kadar geçen süreçte yapılan sistemli çalışmalara bağlıdır.

Problemin tanımlanmasından sonra, problemin çözümlenmesine yönelik çalışmaların bütünü, probleme yönelik veri toplanması, tasarım ve yaratıcılık, prototip oluşturma, prototipte revizyon, çözüm bulma-uygulama gibi aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar çok sayıda yazılı ve/veya görsel dokümanın ortaya çıktığı uzun ve yoğun bir süreci kapsamaktadır. Süreçte elde edilen her tür doküman yoğunlukla bilgisayarlarda, alternatifli yazılımlarda, dahili veya harici donanımlar üzerinde saklanmaktadır. Çok sayıda firma için hizmet üreten bir ajans düşünüldüğünde, depolanan yazılı ve/veya görsel dokümanların sayısal açıdan kapladığı alan oldukça yüksektir. Bu noktada tasarımdan ve üretim aşamasına kadar yazılı ve/veya görsel dokümanların depolanmasında, kaliteli bir süreç yönetimi gerekmektedir.

Son yıllarda, özellikle elektronik ve bilgi teknolojilerinde yaşanan baş döndürücü ilerlemeler, başta elektronik ortamda yapılan reklam ve tanıtım faaliyetlerinin yanı sıra, internet reklamcılığı, web sayfası düzenlemeleri, CD-Rom, Multi-medya gibi elektronik araçların reklam aracı olarak kullanımına imkan sağlamaktadır [7]. İletişim sürecinin amacına uygun ve doğru gerçekleşmesi ile etkin ve yaratıcı şekilde kurgulanması başlı başına bir ihtisas ve sanat dalıdır [8].

Günümüzde pek çok özel şirketin yanı sıra resmi kurumlar da dijital teknolojiyi kullanarak hizmet üretmektedir. Dijital ortamda yapılan her işlemin veritabanı yapılandırmaları, veri arşivleme ihtiyacını doğurmaktadır. Son yıllarda birçok işletme, açık erişim ve kurumsal arşiv sistemlerine yönelik yazılım ve donanım hizmeti

vermektedir. Tüm bu hizmetler, kapsamlı bir parametreler kontrolü üzerine, talep edilen ve edilebilecek alternatif değişkenlerde göz önüne alınarak yapılan yazılım tasarımlarıdır. Bununla birlikte, grafik tasarım ve endüstriyel tasarım gibi arşivlenmesi gereken dokümanların her iş kaleminde değişkenlik göstermesi ve dijital ortamda kapladığı alanın çok olması da bir başka problemi doğurmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Tasarım ile ilgili sektörün insan kaynakları incelendiğinde, tasarım işlerinde çalışan çok farklı profilde personel yapılanmalarıyla karşılaşmaktadır. Reklam ajansı, tasarım ofisi ve matbaalar gibi tasarımcıların ağırlıklı hizmet verdiği sektörlerde, sanat ve tasarım konusunda lisans ve lisansüstü eğitimi almış tasarımcıların az olduğu bilinmektedir [9]. Bununla birlikte, eğitim almış tasarımcıların çalışma ekiplerinde yönlendirici ve kural koyucu olabilmeleri için tasarım, uygulama ve üretim bilgisine hakim olmaları gerekmektedir.

Tasarım ile ilgili sektördeki tasarımcısından ve yöneticisine, çalışanların çoğunluğunun dijital ortamda veri gönderme ve arşivleme yöntemleri konusunda hassasiyet göstermediği görülmektedir. Tasarım ile ilgili sektör çalışanlarının, dijital ortamda veri gönderme ve arşivleme konularında bilgi sahibi olmasının tasarım, uygulama ve üretim süreçlerine olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. AMAÇ (PURPOSE)

Bu araştırmada tasarım, uygulama ve üretim süreçlerinde dijital ortamdaki klasör ve dosya dizinlerinin isimlendirmeleri ile arşivleme sistemlerinde kullanılan yaygın yöntemler ele alınmıştır.

Reklam ajansı, grafik atölye ve matbaalar gibi tasarımcıların ağırlıklı hizmet verdiği sektörlerde tasarımcılar tarafından kullanılan bilgisayarların, klasör ve dosya dizinlerinin isimlendirme ve arşivleme yöntemlerinde ne tür farklılıklar görülmektedir. Uygulamalarda ki hata riskinin, tasarımcı ve işletme açısından neler olduğu araştırılmıştır.

Tasarım ile ilgili veri gönderme ve arşivleme konularında ihtiyaçlara göre yapılandırılmış standartların oluşturulmasına katkı sağlanması araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

4. YÖNTEM (METHOD)

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden olan belge tarama ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulama yönteminden yararlanılmıştır. Görüşme formundaki sorular bilim uzmanlarının yardımıyla hazırlanmış olup, pilot bir uygulama yapılarak elde edilen veriler doğrultusunda ilgili sorular netleştirilmiş ve görüşme protokolü oluşturulmuştur. Araştırma kapsamındaki her firma ile görüşme protokolü yapılarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulaması yanı sıra, ilgili firmaların masaüstü bilgisayar donanımları ve yazılım kullanımları incelenmiştir. Görüşme formunda toplam 6 soru bulunmaktadır. Ancak görüşme formu uygulaması ile elde edilen veriler uzman görüşü olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmanın evrenini, tasarım ve üretim ile ilgili sektörler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise; Konya'da tasarım ve üretim ile ilgili sektörlerdeki 3 reklam ajansı, 2 grafik atölye, 2 matbaa, 2 ambalaj üreticisi ve 3 açık hava firmasının 12 yöneticisi ve 19 tasarımcısından oluşmaktadır.

5. VERİLERİN TOPLANMASI (DATA COLLECTION)

Araştırmadaki veriler, 2013 yılı itibari ile beş yıldır aktif hizmet veren tasarım sektörü ile ilgili 12 firmanın tasarımcı ve yöneticilerinden oluşan 26 katılımcıya uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu değerlendirmeleri ile katılımcıların masaüstü bilgisayar donanım ve yazılımlarının incelenmesinden elde edilmiştir.

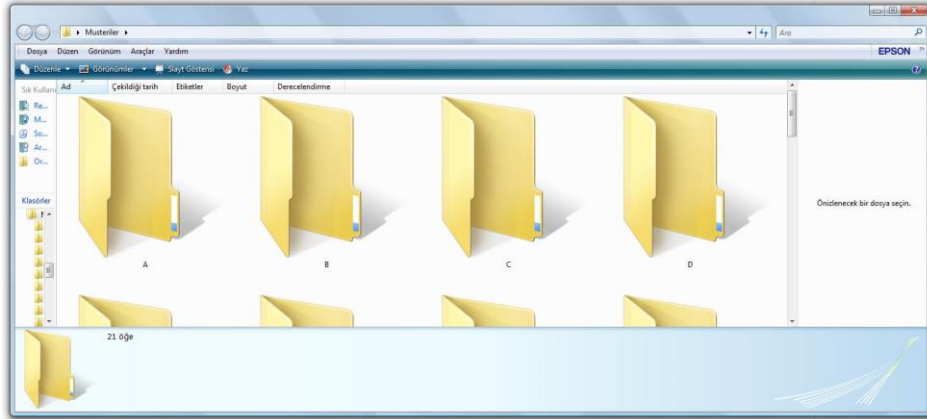
6. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND REVIEW)

Araştırmanın bulguları iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, tasarım ve üretim ile ilgili sektörde hizmet veren reklam ajansı, grafik atölye, matbaa, ambalaj üreticisi ve açık hava firmalarının tasarım ofislerindeki bilgisayarları ve arşivlerinin 2013 yılı dokümanlarının incelemesinden elde edilen bulgulara yer verilmektedir. İkinci bölümde ise yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilere değinilmektedir.

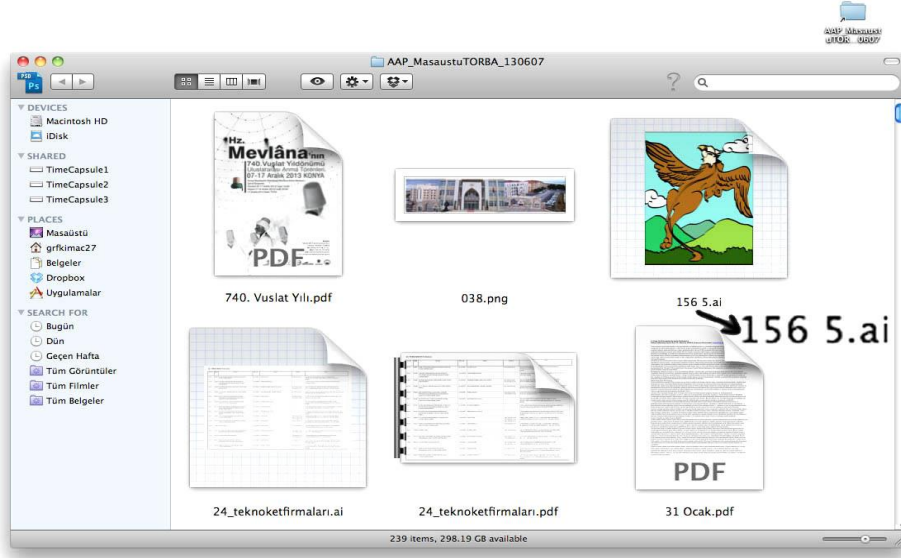
6.1. Tasarım ve Üretim İle İlgili Sektör Kuruluşlarının Tasarım Ofislerindeki Bilgisayarları ve Arşivlerinin Doküman İncelemesinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (Finding and Reviews Of Examination of Computers and Document Archives in Sector Organizations an The Design and Production Offices)

Tasarım ve üretim ile ilgili sektörde hizmet veren firmaların tasarım ofislerinde PC ve Mac tabanlı makine parklarına yer verildiği görülmektedir. İnceleme yapılan firmaların dijital ortamda aktif kullanılan ve arşivlenen dokümanlardaki dosya ve klasörlerin isimlendirmelerinde herhangi bir standart ile karşılaşılmamaktadır.

Uzmanlık alanları aynı olan işletmelerde ihtiyaç üzerine benzer arşivleme yöntemlerinin uygulandığı görülmektedir (Şekil 1). Dijital ortamda yapılan çalışmaların isimlendirmeleri, çalışmayı yapanların anlayabileceği ve/veya bulabileceği şekilde uygulandığı görülmektedir. Bununla birlikte, görüşme formu uygulaması esnasında yönetici ve tasarımcılar ile yapılan mülakatlardan, çalışmanın yoğun olduğu veya tasarım ve uygulama süreçleri uzun süren projelerde dosyalara ulaşımın probleme dönüştüğü bilgisine ulaşılmıştır (Şekil 2).

Şekil 1. Uygulamalar, müşteri arşiv klasörleri
(Figure 1. Applications, customer archive folders)

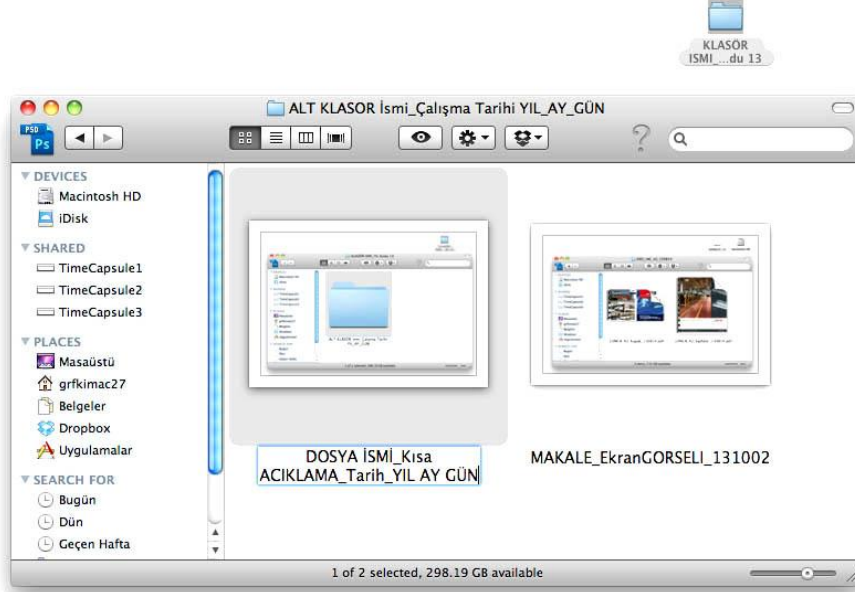
Şekil 2. Uygulamalar, dosya isimlendirmeleri
(Figure 2. Applications, file naming)

Sektördeki matbaa öncesi baskı hazırlık hizmeti veren firmaların müşterilerini çok çeşitli ajans, matbaa ve ambalaj firmalarından oluşturmaktadır. Tüm bu firmalardan gelen çalışmalar CTP kalıp veya film olarak işlenip ilgili kuruluşlara teslim edilmektedir. Bu süreçte çoğunlukla arşivleme, kısa süreli yedekleme şeklinde olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, işlenmesi için gönderilen dokümanların standart bir isimlendirme ve tarih kodlaması ile gelmemesi, ihtiyaç durumunda çalışmaların ayrıştırılmasında problemle karşılaşılma olasılığını yükselttiği gözlenmektedir. Buna çözüm olarak operatörlerin, gelen her çalışmayı firma ismi ile kodlayıp günlük işlem klasörüne aktarmaktadır. Bu bağlamda, görüşme formu uygulaması esnasında yönetici ve tasarımcılar ile yapılan mülakatlardan, çalışmayı yapan operatörlerin değişmesi durumunda dosyalara ulaşımın bir probleme dönüştüğü bilgisine ulaşılmıştır.

Açık hava ile ilgili üretim yapan firmalar, arşiv yapılandırılmalarında alfabetik sıralama yaparak klasörlerini oluşturmaktadır. Bu tür firmalarda genellikle kişiye özel çözümler ile dağınık bir dosyalama alışkanlığının hakim olduğu görülmektedir. Hizmet verilen her firmaya ait klasörler oluşturulmasına rağmen, klasör içlerindeki dosyaların tarih ve isim kodlamalarında bir standart uygulanmamaktadır. Müşteri yapıları çoğunlukla reklam ajanslarından oluşan açık hava firmaları kendi bünyesi içinde, müşterilerine tasarım işleri de yapmaktadır. Müşterilerin tasarım talebi üzerine revize veya yeniden tasarlamada süreci hızlandırmak için, verilen hizmetlerin üretim öncesi ve sonrası bilgisayar ortamındaki tasarımdan uygulamaya tüm aşamalarının arşivlenmesinin temel ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Reklam ajanları ve tasarım ofislerinin, sektördeki imalatçı firmalara göre dijital ortamdaki doküman sayısı ve çeşitliliği çok olabilmektedir. Her müşteri ve her iş için ayrı ayrı klasörler yapılmaktadır. Yaygın olarak dosya isimleri, proje isimleri ile ilişkilendirilmektedir. Bunun yanı sıra çalışmaların proje dokümanları paket olarak da arşivlenmektedir. Bununla birlikte, yapılan tüm doküman isimlendirmelerinde tarih kodlamasının yapılmamış olmasında,

Bir projede hizmet üreten tüm çalışanların yanı sıra, farklı zamanlarda farklı kişilerin proje dokümanlarına ulaşılabilirliği ve sürecin tereddütsüz anlaşılabilirliği için standart bir isimlendirme ile tarih kodlaması yapılmasının (Şekil 6), tasarım süreçlerinin yönetimi için önemli olduğu söylenebilir.

Şekil 6. Dosya isimlendirme ve tarih kodlama önerisi
(Figure 6. Folder naming and date coding proposal)

6.2. Tasarımcı ve Yönetici Uzman Görüşleri ile İlgili Bulgular ve Yorumlar (Findings related to Designer and Manager's Expert Opinions and Their Comments)

Tasarım ve üretim ile ilgili sektörde hizmet veren firmalarda çalışan tasarımcı ve işletmecilerine uygulanmış (Tablo-1) "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu"ndan elde edilen bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Tablo 1. Sektör çalışanları yarı yapılandırılmış görüşme formu katılımcı tablosu.

(Table 1. Sector employees' participant chart of the semi-structured interview form)

Hizmet Alanı	İşletme	Katılımcı	Yönetici	Tasarımcı
1 Reklam Ajansı	3	8	3	7
2 Grafik Atölye	2	2	2	2
3 Matbaa	2	6	2	4
4 Ambalaj Üreticisi	2	6	2	4
5 Açık hava Reklam Ürünleri Üreticisi	3	4	3	2
Total	12	26	12	19

Tablo 1'e göre, "Sektör Çalışanları Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu"nun 5 farklı yapıdaki 12 işletmede çalışan 26 katılımcıya uygulandığını göstermektedir. Araştırmada görüşlerini paylaşan alan uzmanlarından 19 katılımcının tasarımcı, 12 katılımcının yönetici ve 5 katılımcının ise hem tasarımcı hem de yönetici olarak çalışmakta olduğu görülmektedir.

Serbest piyasa ekonomisinde rekabet, verilen fiyatın yanı sıra hizmetlerin talep edilen sürede teslimini ve sürekli hizmet verilen müşterilerin işlerinin hızlı çözümlenebilmesini gerektirmektedir. Bu da firma arşivinin doğru kullanımıyla mümkün olabilmektedir.

Dijital ortamda veriye ulaşmakta veriyi kaybetmekte çok kolaydır. Ulaştığınız verinin doğru veri olduğundan emin olmak kadar kaybedilen verinin değerinin ne olabileceğini tahmin etmek kolay değildir. Kaybedilen veriler, acil olan bir çalışma için gerekli ise zaman ile yarışan tasarımcı ve işletme için maddi ve manevi zararlar vermesi muhtemeldir. Bununla birlikte üretime gönderilen dokümanın, çalışma süreçlerindeki onay dokümanı yerine farklı bir dokümanın gönderilmesinin riski az veya çok olabilir. Konu ile ilgili çalışmalar bir sözleşmeye bağlanmış, teslim edilememesi durumunda para cezası var ise, işletmenin para, zaman ve itibar kaybetmesi söz konusu olacaktır.

Tasarımcı ve uygulayıcılar dijital teknolojiye hakim olduklarında pratik çalışmalar yapabilmektedir. Zamanla yarışılan işlerde çoğu zaman dosya ve klasörler anlamsız kodlamalar ile isimlendirilmektedir. Çalışma süreci tamamlanmadan ilgili dokümanlar istiflenmez, proje ile ilintili kodlamalar yapılmaz ise bir müddet sonra dosyaların karışma ihtimali yükselmektedir. Bir diğer problem, çalışmayı yapan tasarımcı veya uygulayıcının değişmesi durumunda ihtiyaç duyulan verilere ulaşım konusunda ciddi problemler ortaya çıkabilmektedir. Tüm bu durumlar göz ardı edilmeden standart bir isimlendirme ile tarihli kodlama yöntemi kurmak temel ihtiyaç olarak görülmektedir.

Araştırmada elde edilen veriler, dijital ortamdaki dosya ve klasör isimlendirmelerinin, dosya transferi ve arşivleme için önemli olduğunun bilindiği ancak uygulama için hassasiyet gösterilmediği yönündedir. Her firmanın ihtiyaçları doğrultusunda farklı uygulamalar yapmakta olduğu tespit edilmiştir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırmada sonucunda, tasarım ile ilgili sektörde hizmet veren tasarımcı ve yöneticilerin dijital ortamda veri gönderme ve arşivleme yöntemlerinde benzerlik olmakla birlikte, bir standart görülmemektedir.

Tasarım ve uygulama süreçlerinde kullanılan dijital teknolojilerin doğru ve bilinçli kullanılmaması durumunda, dönüşü olmayan maddi ve manevi zararlar söz konusudur.

Bu bağlamda, tasarımcı ve yöneticilerin dijital ortamda veri gönderme ve arşivleme yöntemlerinde, klasör ve dosya isimlendirmelerinde tarih, iş revize ve/veya onay kodlamaları çalışma iş disiplini açısından prensip haline getirilebilir. Aynı zamanda, tamamlanan her projenin onaylanmış üretim dokümanları ile birlikte, master proje dokümanlarının paket halinde arşivlenmesi, ihtiyaç durumunda süreçlerin doğru kullanılabilmesi adına önemli bir ayrıntı olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak bu araştırma, tasarımcıların tasarım, uygulama ve üretim süreçlerinde başarılı olabilmelerinde, dijital ortamda veri gönderme ve arşivlemenin önemine dikkat çekebilir. Tasarımcıların hizmet verdiği sektörlerde, günümüzdeki geçici çözümler üzerine oluşturulmuş alışkanlıklar yerine, bilinçli ve ihtiyaçlara göre yapılandırılmış standartların oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Güngör, H.İ., (1972). Temel Tasar (Basic Design). İstanbul: Çeltt Matbaacılık.
2. Becer, E., (2008). İletişim ve Grafik Tasarım. (6. Basım). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
3. Twemlow, A., (2006). Grafik Tasarım Ne İçindir? İstanbul: Yem Yayın.
4. Mattelart, A., (1991). Reklamcılık. İstanbul: İletişim Yayınları.
5. <http://ard.org.tr/ard.php?syf=7&g=3> (Erişim Tarihi: 18.01.2014)
6. Duckworth, G., (2001). Yaratıcı İř Özeti Sunumu. Reklamda Mükemmele Ulařmak Excellence in Advertising. Ed. Leslie Buttrefield. (Çeviri: İpek Van Den Born). İstanbul: Reklamcılık Vakfı Yayınları, ss: 140-161.
7. Teker, U., (2009). Grafik Tasarım ve Reklam. İstanbul: Yorum Sanat Yayınevi.
8. Uçar, T.F., (2004). Görsel İletişim ve Grafik Tasarım. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
9. Polat, A.A., (2012). Grafik Tasarım Eğitimi Veren Fakültelerin Ambalaj Tasarımına Yönelik Okutulan Derslerin İçeriklerinin İncelenmesi. İdil Sanat ve Dil Dergisi, Cilt 1, Sayı: 5, ss: 320-321. DOI:10.7816/idil-01-05-20.